

Prisijungti (<http://sc.bns.lt/view/login>)

Registracija (<http://sc.bns.lt/view/register>)

Spaudos centras (<http://sc.bns.lt/>)

PELKIŲ EKOSISTEMŲ IŠSAUGOJIMAS – NAUDA KIEKVIENAM LIETUVOS GYVENTOJUI

Lietuva yra unikali žaliojo turizmo šalis, tačiau daugelį metų neatsakingai naudojant gamtos turtą, šiandien jaučiamos pasekmės. Dalis ekosistemų yra blogos būklės, todėl nebeįstengia atlikti svarbių funkcijų. Dėl tokios prastos ekosistemų būklės Lietuva kaip ir visa Europos Sąjunga patiria labai didelių socialinių ir ekonominių nuostolių.

Žmonijos praeitis ir patirtis aiškiai rodo, kad išsaugoti ekosistemines paslaugas, išvengti jų degradacijos, yra daug efektyviau ir pigiau, negu atstatyti tai, kas buvo sunaikinta.

Daugelyje pasaulio vietų užfiksuotas pelkių plotų mažėjimas ar būklės blogėjimas. Ypač jis akivaizdus tankiau gyvenamuose regionuose. Remiantis VŠĮ „Gamtos paveldo fondas“ duomenimis, Vakarų Europoje sunaikinta arba smarkiai pažeista daugiau nei 90 %, centrinėje Europoje - virš 50 % buvusių pelkių. Lietuvos pelkių plotas per pastarąjį šimtmetį sumažėjo nuo 10 % iki 2,7 % šalies ploto. Nedidelė dalis pelkių galėjo išnykti dėl natūralių kraštovaizdžio raidos procesų (lokalaus drėgmės balanso pasikeitimo, upių slėnių formavimosi ir pan.), tačiau pagrindinė pelkių nykimo priežastis - žmogaus ūkinė veikla. Didelės dalies išlikusių pelkių būklė dėl įrengtų sausinimo sistemų, taršos bei klimato kaitos pamažu blogėja bei destabilizuoja žmonių gyvenamąją aplinką ir mažina išlikimo perspektyvas ateityje.

Pelkės yra vertingi kraštovaizdžio elementai, pasižymintys unikalia bioįvairove bei atliekantys daugelį žmonijai svarbių funkcijų: globalus klimato reguliavimas, lokalus klimato reguliavimas, vandens nuotėkio ir kokybės reguliavimas, pelkių svarba bioįvairovei, pelkių teikiama ūkinė nauda, pelkių svarba moksliniams tyrimams, rekreacijai. Nusausinus pelkes dauguma šių funkcijų yra prarandama, taip pat iškyla antrinės problemos, tokios kaip šiltnamio dujų išskyrimas, vandens tarša durpės skaidymosi produktais ir daugelis kitų.

Puoselėti gamtos turtus bei juos tvariai valdyti užtikrinant, kad gamta suteiktų tai, ko mums reikia yra bendras Europos Sąjungos tikslas. Prieš 25 metus buvo sukurta Europos Sąjungos LIFE programa, kuri padeda įgyvendinti aplinkos ir klimato politikos

projektus skirdama iki 60 procentų (prioritetinėms rūšims ir buveinėms net iki 75 procentų) finansavimo iš Europos Sąjungos biudžeto. Kadangi daugumą LIFE projektų inicijuoja ir vykdo nevyriausybinės organizacijos, šių projektų finansavimui iki 25 proc. (išimtiniais atvejais – iki 35 proc.) skiriamos ir nacionalinio bendrojo finansavimo lėšos. Šis finansinis instrumentas unikalus tuo, kad Europos Sąjungos narių pareiškėjai dalyvauja bendrame konkurse. Paraiškos teikiamos tiesiogiai Europos Komisijai. Ir tik kiekvienos Europos Sąjungos šalies įdėtos pastangos gali lemti, kiek finansavimo bus gauta savo krašto vertybėms išsaugoti.

Europos Sąjungoje yra finansuota apie 4700 projektų, tuo tarpu Lietuvoje yra įgyvendinta 11 LIFE projektų ir dar 7 šiuo metu yra įgyvendinami. Net 4 Lietuvos vykdytojų inicijuoti projektai yra skirti pelkių išsaugojimui. Pirmasis šio tipo projektas „*Amalvos ir Žuvinto šlapynių išsaugojimas*“ buvo įgyvendintas VšĮ „Gamtos paveldo fondas“. Šio projekto sukurta nauda bioįvairovei yra ilgalaikė. Projekto metu buvo atkurtas gruntinio vandens lygis 1500 ha Amalvos pelkės aktyviose aukštapelkėse ir pelkiniuose miškuose (prioritetinėse Europos buveinėse) bei sumažintas vandens nuotekis iš Žuvinto pelkės (apie 500 ha), įdiegtas tausojantis Amalvo polderio naudojimas ir vandens pumpavimo režimas sudarė palankesnes sąlygas migruojantiems tilvikiniams ir perintiems drėgnose pievose paukščiams (griezlė, švygžda). Taip pat buvo atkurtas natūralus vandens lygio svyravimas Žuvinto ežere, t.y. sudarytos palankios sąlygos vandens augalijai, išplėsti kai kurių žuvų ir varliagyvių rūšių neršto plotai, pristabdytas nendrynų ir krūmynų plitimas, įrengti žuvitakiai užtikrino žuvų migraciją (genų mainus) Dovinės baseine ir prisidėjo prie sveikesnių žuvų populiacijų bei didesnės įvairovės formavimosi. Be to, šis projektas turi socioekonominę reikšmę. Jo metu buvo sumažintos Amalvos pelkės siurblinės eksploatacijos išlaidos, po rekonstrukcijos didžioji polderio pievų dalis bus prižiūrima, ariamuose laukuose įsėtos daugiametės žolės, sudarytos prielaidos dalyvauti Kraštovaizdžio tvarkymo programos šlapynių tvarkymo veikloje. Tai turėtų paskatinti ekstensyvios gyvulininkystės, žolių sėklų gamybos, biomasės kurui ar kitų panašių veiklų atsiradimą. Amalvos aukštapelkės atsikūrimas prisidės prie vietos žmonių gerovės, nes bėgant metams turėtų gerokai padidėti spanguolynų plotai ir surenkamų spanguolių derlius.

Ankstesnio projekto tęsinys svarbus Europos Bendrijos saugomų teritorijų tinklo Natura 2000 gamtinių vertybių apsaugai šiuo metu dar vykstantis LIFE projektas yra „*Hidrologinio režimo atkūrimas Amalvos ir Kamanų aukštapelkėse*“. Projekto vykdytojas - VšĮ „Gamtos paveldo fondas“. Projekto partneriai: Kamanų valstybinio gamtinio rezervato direkcija, Žuvinto biosferos rezervato direkcija, Marijampolės savivaldybės administracija, Marijampolės miškų urėdija. Šiuo projektu siekiama atkurti natūralias hidrologines sąlygas, būtinas nacionaliniu bei tarptautiniu mastu saugomų Amalvos ir Kamanų pelkių gyvybingumui užtikrinti, atkreipti visuomenės dėmesį į sukauptas mokslo žinias apie įvairiapusę pelkių svarbą.

Tyrulių pelkėje siekiama pagerinti paukščiams svarbių buveinių būklę LIFE projektu „Lietuvos pažleistų durpynų tvarkymas, įgyvendinant Tyrulių paukščių apsaugai svarbių teritorijų (PAST) atkūrimo darbus“. Projektą įgyvendina asociacija „Lietuvos ornitologų draugija“ kartu su partneriu - UAB „Didysis Tyrulis“. Projektu siekiama padidinti didžiųjų baublių (*Botaurus stellaris*), švygždų (*Porzana porzana*) ir pilkųjų gervių (*Grus grus*) tinkamų buveinių plotus išekspluatuotose Tyrulių pelkės dalyse, atstatant pelkinių ekosistemų atsikūrimui palankų hidrologinį režimą, taip pat mažinant nendrynų ir sumedėjusios augalijos plotus.

Aktyvių aukštapelkių būklei atkurti ir palaikyti nevyriausybinė organizacija Lietuvos gamtos fondas kartu su partneriais (AmphiConsult, Nemuno deltos regioninis parkas, Gamtos tyrimų centras, UAB „Klasmann-Deilmann Šilutė, VĮ „Šilutės miškų urėdija“) vykdė projektą „*Aukštumalės aukštapelkės atkūrimas Nemuno deltos regioniniame parke*“, kurio tikslas buvo Aukštumalos telmologiniame draustinyje atkurti ir palaikyti tinkamą Europinės svarbos buveinių Aktyvių aukštapelkių (7110) būklę.

Šio projekto dėka pagerinta dr. C.A. Weber pirmosios pasaulyje mokslinėje monografijoje aprašytos Aukštumalos aukštapelkės hidrologinė būklė. Įrengta daugiau nei 1000 skirtingos konstrukcijos plastikinių, durpinių ir mišrių užtūrų sulaikančių vandenį aukštapelkėje. Taip pat iškiršta ir pašalinta daugiau nei 100 ha sumedėjusios aukštapelkės nebūdingos augalijos bei medžių atžalų, kurios garindamos vandenį labai prisidėjo prie vertingų pelkinių buveinių degradavimo. Teigiamas įgyvendintų gamtotvarkos darbų poveikis pastebimas net ir praėjus sąlyginai trumpam dvejų metų laikotarpiui. Naujai įrengtas pažintinis takas ir pastatyta apžvalgos platforma lankytojams suteikia galimybę pasigrožėti didžiausiu Aukštumalos turtu – distrofiniais ežerėliais.

Aplinkos projektų valdymo agentūra įgyvendindama „LIFE gebėjimų stiprinimas Lietuvoje“ projektą norinčius dalyvauti LIFE projektuose ir turinčius klausimų, kaip parengti gerą LIFE paraišką, kviečia rašyti elektroninius laiškus adresu: info@lifeprojektai.lt; ieškančius partnerių kviečiame susipažinti su mūsų duomenų baze: <http://db.lifeprojektai.lt> (<http://db.lifeprojektai.lt/>); naujienas apie LIFE programą rasite puslapyje: www.lifeprojektai.lt (<http://www.lifeprojektai.lt/>).

Projektą „LIFE gebėjimų stiprinimas Lietuvoje“ Nr. LIFE14 CAP/LT/000008 finansuoja Europos Sąjungos LIFE programa

PRANEŠIMĄ PASKELBĖ : KRISTINA CIJŪNĖLIENĖ, APLINKOS PROJEKTŲ VALDYMO AGENTŪRA

„BNS Spaudos centre“ skelbiami įvairių organizacijų pranešimai spaudai. Už pranešimų turinį atsako juos paskelbę asmenys bei jų atstovaujamos organizacijos.

2017-11-06 09:49

Gamta, aplinkosauga, Verslas, ekonomika, finansai

Kontaktinis asmuo

Kristina Cijūnėlienė

Komunikacijos specialistė

Aplinkos projektų valdymo agentūra

(8 5) 278 73 28

kristina.cijuneliene@apva.lt

Prisegti failai

Spanguolės Amalvos pelkėje

(<http://sc.bns.lt/docs/1/249605/SpanguolsAmalvospelkje.jpg>)

Dirvinis sėjikas_GPF (http://sc.bns.lt/docs/1/249605/Dirvinissjikas_GPF.JPG)

Kamanų aukštapelkės plynė_GPF

(http://sc.bns.lt/docs/1/249605/Kamanauktapelksplyn_GPF.JPG)

Tyrulių pelkėje įrengtos užtvankos_LOD

(http://sc.bns.lt/docs/1/249605/Tyrulipelkjerengtosutvankos_LOD.JPG)

pasidalinti

atgal
